

УДК 049.32+811.161-162.2-4

**ПРЯШІВСЬКІ ТРАДИЦІЇ
ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ****Jarmila Kredátusová. Konzekutívne tlmočenie 1. (pre ukrajínistov). – Filozofická fakulta Prešovskej university v Prešove. – Prešov, 2012. – 139 s.**

Функціонування української мови в статусі державної передбачає, зокрема, і розвиток термінології та професійної лексики у сфері політики й економіки, міжнародних та культурних зв'язків. Це вимагає створення відповідної довідкової та навчальної літератури, упорядкування термінів та тлумачення їх з урахуванням сучасної європейської та світової практики. В Україні такі двомовні фахові словники існують переважно для російської чи англійської мов, а якщо звернути погляд до південно-західних сусідів, то для болгарської, сербської, словенської, словацької чи литовської мов таких спеціальних видань, на жаль, знайти не вдасться. Отож колегам-україністам доводиться брати на себе пошук або створення адекватного відповідника українською мовою до того чи того терміна, прийнятого в світовій практиці, й тим самим працювати на розвиток сучасної української галузевої термінології.

Вихід чергового видання у серії університетських підручників української мови у Словаччині став уже доброю традицією Пряшівського університету, де вивчають українську мову і готують фахівців-україністів. Потужно працює у цьому напрямку кафедра україністики Філософського факультету, очолювана д-ром Ярмілою Кредатусовою, яка має як багаторічний досвід викладання

© Л.П. КИСЛЮК, 2014

української мови в словацькій аудиторії, так і чималий доробок праць із контрастивної лінгвістики. Схвальну оцінку в Україні отримав попередній підручник авторки «Науковий переклад у практиці» (2011), ставши підґрунтям створення нової перекладознавчої праці на допомогу майбутнім словацько-українським та українсько-словацьким перекладачам.

Рецензований підручник «Послідовний переклад І. (для українців)» у спектрі навчальної літератури для студентів у Словаччині, які обрали фах україністики, є першим таким виданням. Вихід його у світ реалізовано в межах виконання проекту, фінансованого Європейським фондом регіонального розвитку. Особливістю і новизною цього посібника є поєднання вивчення української мови й культури, тобто виконання і лінгвокраїнознавчої функції. Образно його можна назвати «вікном в український світ» для словаків, які обрали фах україністики та перекладу. Призначений він для студентів бакалаврату на допомогу освоєння курсу «Основи перекладу» і сформований з урахуванням сучасних наукових і педагогічних поглядів.

Матеріал охоплює теми, важливі для майбутніх перекладачів: 1) політика, державні візити, конференції; 2) країни, парламент, вибори; 3) угоди, переговори, співпраця, законність; 4) війна і мир, боротьба і перемога, життя і смерть, людство; 5) Європейський Союз, Європейський Парламент; 6) масмедіа, право, свобода, реформи, революція; 7) наука та освіта, релігія. До кожної з тем підібрано тексти українською та словацькою мовами для двостороннього перекладу, вправи з розуміння, пошуку та закріплення ключових понять, термінів-відповідників, усталених виразів обома мовами. На допомогу студенту до кожної з тем запропоновано графічні символи-позначення опорних понять (на зразок *країна, президент, закон, угода, преса, право, реформа* тощо) як основу перекладацького скоропису. Особливу увагу надано засвоєнню й закріпленню термінологічних еквівалентів (*priate volebné právo* – *пряме виборче право* (с.33-34); *dohoda o o zákaze skúšok jadrových zbraní* – *договір про заборону випробувань ядерної зброї* (с. 42); *sloboda svedomia* – *свобода совісті* (с.100-101); поширених у професійній лексиці висловлень, зокрема й образних (*zákon džungle* – *закон джунглів* (с. 46), *búrka (vlna) nesúhlasu* – *буря протестів* (с. 55-56), *krehký mier* – *крихкий мир* (с. 65), офіційних назв найважливіших державних інституцій та установ. Скажімо, для теми «Європейський Союз, Європейський Парламент» запропоновано дібрати українські еквіваленти до головних інституцій Євросоюзу, поданих словацькою та англійською мовами, на зразок: *Rada Európskej únie, Council of the European Union* (с.79) – *Рада Європейського Союзу*.

На окреме слово заслуговують тексти для перекладу. Дібрано оригінальні тексти з сучасних українськомовних джерел – засобів масової інформації, сучасних монографічних та навчальних видань. Вони ілюструють сучасну ситуацію в Україні, передовсім політичну, і містять необхідну професійну лексику, яка дає уявлення про життя української

держави в європейському та світовому контекстах. Запропоновані тексти формують образ сучасної України – дружньої європейської держави, не приховуючи, однак, проблем і складнощів внутрішньополітичного життя та міждержавних взаємин. Це важливо як для майбутніх фахівців у Словаччині, так і для іміджу України. Враховуючи швидкоплинні зміни в українському політичному полі та щоб показати вагомість того чи того ЗМІ в інформаційному просторі України, варто подавати також паспортизацію навчальних текстів із вказівкою на назву джерела та рік видання. Мусимо також застерегти наших колег-україністів від можливих «підводних каменів» у використанні матеріалів преси для підручника. Річ у тім, що, попри наявність редакторів і корректорів, багато матеріалів сучасних українських масмедій, а навіть і законодавчих актів «грішать» семантичними, стилістичними, а то й відвертими граматичними помилками. Викладачам та авторам навчальної літератури слід з подвійною увагою читати, а часто й редагувати тексти ЗМІ, щоб наявні там помилки не опинилися в навчальних виданнях, де вони становлять подвійну небезпеку, адже там ці помилки «узаконюються» в очах студентів. Саме це є причиною поодиноких недоречностей (які трапляються поруч із правильним уживанням) у запропонованих текстах, як-от: *згідно Конституції* (с. 37), *згідно якої* (с. 52) (треба: *згідно з Конституцією, згідно з якою*), *широко поширена точка зору* (с. 48) (треба: *поширений погляд, поширена думка*) або недоглядів на зразок: *БЮТБ* (с. 30) (треба: *БЮТ – Блок Юлії Тимошенко*), *розз'єднання* (с. 53, 95) (треба: *роз'єднання*), *перевірка на місті* (с. 115) (треба: *перевірка на місці*). Хоча такі недогляди не знижують загального високопрофесійного рівня підручника, однак їх можна і треба уникнути.

Усі вправи, подані в підручнику (семантичний аналіз тексту, вибір ключової інформації, пошук точного перекладного відповідника в обох мовах із низки запропонованих, редагування перекладеного тексту тощо), спрямовані на освоєння практичних навичок перекладача і водночас дають студентам чітке уявлення про сучасне життя України та про реальну живу мовну практику. Отож, рецензоване видання має не лише дидактичне, а й лінгвокраїнознавче значення. Оскільки підручник заплановано як першу частину двокнижжя, побажаємо авторці підручника д-ру Я. Кредатусовій успішно завершити другу частину видання та підтримувати й надалі традицію вивчення української мови у Пряшівському університеті.

Лариса КИСЛЮК (Київ)

Рецензію отримано 19.09.2013

Larysa Kysliuk

Kyiv

PRESHOV TRADITION OF UKRAINIAN LANGUAGE STUDY

Book review on: Jarmila Kredátusová. Konzekutívne tlmočenie 1. (pre ukrajínistov). – Filozofická fakulta Prešovskej university. – Prešov, 2012. – 139 s.